

1896-09-03

SENDER

Johan Rohde

RECIPIENT

Emil Hannover

FACTS

Document type:

Letter

Language:

Dansk

Archive:

Den Hirschsprungske Samling

TRANSCRIPTION

3. IX .96.

Civita d'Antino

Provincia di Aquila

Italia.

Kjære Ven!

Tak for Deres venlige Brev, som — rent ud sagt — kun Dovenskab hidtil har hindret mig i at besvare.

Naa, De kan vel forøvrigt nok tænke Dem, at der nu heller ikke heroppe 3000 Fod over Havet, hvor Diligence endsige Røgen af en Jernbane naar hen, som Regel sker noget, som trænger til hurtigt at meddeles.

Det eneste som jeg har Trang til at sige Dem er egentlig kun det, at De skulde komme herved — eller herop, som man nu vil; — men De er vel allerede nu groet saa fast til Deres Museum, at De ikke let lader Dem rive løs til slige Vidtløftigheder. — De berørte i Deres sidste Brev Tønning, og jeg har siden ofte tænkt paa vort Samliv dér og paa, hvor hyggeligt det vilde være, om det kunde gjentages. — Men Civita er et lignende Fristed — kun langt bedre, og ganske anderledes, end [2]

man tænker sig det efter Billederne herfra. — Civita er en lille Bjergby af den Art, som De har passeret saa mange af paa Deres Rejse i Italien. En af disse fattige smaa Røvereder, der ligger oppe paa Toppen af en Klippe, og som man en Gang imellem kører forbi paa Jernbanen, og som man viser sin Sidemand i Koupeen med den Bemærkning, at en saadan By skulde man egentlig standse i og slaa sig ned i; som Regel nøjes man med at dreje Hovedet lidt til Siden og opefter og følge Bymuren med de bagved opdukkende

Huse i det Par Sekunder Toget bruger til at
sno sig forbi den[,] for saa aldrig mere i Livet
at skjænke den en Tanke.

Civita, er en saadan kun, at den ikke kan
ses fra nogen Jernbane; — paa sine egne Ben
eller paa et Æsels kravler man besværligt herop,
og er man lykkelig og vel kommen indenfor
Muren og stavrer omkring i Gaderne gjør man
Bekjendskab med en By, der er fuldstændig
blottet for alt, hvad der smager af Kunst,
som ved sine Kirker og ved sine Huse ikke frem-
byder større Mærkværdigheder end Valby.
— Herregud, den var en ældgammel Kultur-

[3]

stad, og allerede stærkt paa Retour, da Livius
skrev sin Historie. — Men trods denne
for en italiensk By mærkelige Mangel er
her fortræffeligt; — Thi jeg troer den ligger
paa den skønneste Plet i Verden. —
Paa Toppen af et lille Bjerg der rager op
midt i den herlige frugtbare Liri-dal med
Abruzzernes høje vilde Bjergkæder paa begge
Sider ligger Byen med vide Udsigter hen igjen-
nem den lange Dal; vi faar undertiden
til vor Middag paa samme Tid Sydens store
saftige Figner og Nordens vilde krydrede Jord-
bær — saamange Zoner spænder vores Syns-
kreds over.

De kjender for resten Egnen[,] det er Jan Boths
Italien — ogsaa Tizians Landskaber — Haand-
tegningerne — synes at være hentede herfra. —
Er De saa træt af at se opad de skovklæd-
te Bjerge, hvor danske Bøge — paa en
kold Dag med lidt Sne imellem sig — hindrer
Dem fra helt at glemme Hjemmet, eller ned-
ad over Maismarkerne, Vignerne og Kastanie-
højene til den gule Flod, saa sadler De
Deres Ganger og ruller Ønskesedlen op

[4]

og paa faa Timer er De i Rom eller Neapel,

nede ved Saracenernes gamle Fæstninger eller oppe hos Hohenstauferne i Aquila, i Assisi, Ancona eller Benevent. — Ja er jeg ikke et altfor lykkeligt Asen, at jeg sidder et saadant Sted — det mest centrale i Verden siger Zahrtmann.

Zahrtmann er en fortræffelig Kammerat, som det er let at leve sammen med, ung og elskværdig som han er. Vi har med os herop en Ven af mig fra Rom, en flink ung norsk Maler[,] Sinding-Larsen.. Desuden boer her en ungarsk eller tysk Kollega, der beskedent siger, at han kalder sig Maler fordi man jo skal kalde sig noget. Han yder det passende Kvantum Sarkasmer til Zahrtmanns naive Begejstring over alt. —

Hjemmefra har jeg faaet den triste Efterretning om Julius Langes Død. Det er jo i al Almindelighed meget trist, naar en af vore faa store Mænd gaar bort; men jeg føler dette Dødsfald tillige som et personligt Tab.

[5]

Jeg turde vel ikke regne Lange til mine Venner, og dog troede jeg, at jeg havde en Ven i ham. — Naar jeg en sjælden Gang mødte ham, og vi kom til at tale sammen, kunde vi være uenige om alt, og dog var det mig altid en Glæde at træffe ham. — Men De har jo selv sagt dette og hvad mere jeg kunde sige, i Deres smukke og sympathetiske Artikel om ham i Politiken.

Nævnte Blad, som af gammel Vane bliver mig sendt, er mig forøvrigt efterhaanden bleven mig saa ubehagelig, at jeg ret meget beklager Dem og det Par andre ordentlige skrivende Mennesker, vi har hjemme, som ere henviste til at ty til det.

Men det er sikkert meget fornøjeligt for Folk, som tjener deres Penge ved at kjøre paa Cykle eller ved at se paa at andre gjør det.

Vore smaa tarvelige italienske Aviser synes jeg bliver ligefrem fornemme ved

[6]

Sammenligning — jeg vil slet ikke tale om andre Landes.

Men ellers hører jeg intet hjemmefra udover de Meddelelser, min Moder sender mig fra Hjemmet — — , og jeg er i det hele taget, som De vel kan tænke Dem, ret glad derved; — derimod véd De, at det altid er mig en stor Glæde at modtage et Brev med Deres bekjendte Haandskrift; blot naar jeg tager paa Konvoluten er det som gav og fik jeg et Haandtryk.

Jeg hører, at Been tænker paa at komme herved; hils ham fra mig og sig ham, at han skal lade mig lidt vide om sine Planer; det var jo muligt, at kunne mødes — jeg tænker at tage ind til Rom i Oktober og November, derefter tænker jeg Rejsen gaar nordpaa igjen, og saa varer det vist længe inden jeg atter gjenser dette herlige Land, som jeg først dennegang har lært at

[7]

skatte som det fortjener det.

Men for resten ved jeg intet bestemt endnu om mine Planer; men som sagt jeg tænker det gaar hjemover ved Aarets Slutning.

Med venlige Hilsner

Deres

Hengivne Ven

Johan Rohde

Hils Christiansen, Henrichsen,
Hendriksen og Willumsens, hvis

De ser nogen af dem.

Grønvold fortæller mig at nu til Oktober udkommer hans Bog om Wasmann, den tyske Kunstner, hvis Tegninger De saa hos mig. Jeg ved imidlertid ikke stort mere om den end det gaadefulde, at den kommer til at koste c. 40 Mark., skjønt sikkert meget ubetalt Arbejde og mange Penge ere satte i Foretagen af Grønvold. Han spørger

[8]

mig i et Brev, om jeg troer at en 3-4 Exemplarer kan afsættes i Danmark, da han nødt vil at hele Oplaget sælges til rige Tyskere. — Jeg lader Spørgsmaalet gaa videre.

Jeg formoder, at Bogen kun bestaar af Wasmanns egne Optegnelser og Tegninger.

3. IX. 96.

Civita d'Antino
Italia - Provincia di Aquila

Lijeri Ven!

Tak for Dens venlige Brev, som - sent ud
sagt - keen Dovenskab hindet har hindret
mig i at besvare.

Naar, De saa vel forveit nok hende Dem,
at der nu heller ikke bespænde 3000 tolv
over Hæret, hæs ingen Diligence endlige Rø-
gen af en Jernbane naar her, som Rygt
stær noget, som trænge til hurtigt at med
del.

Det meste som jeg har travet til at sige Dem
er egentlig keen det, at De sende Eensme
hæret - eller kør, som man nu vil; -
Men De er vel allerede nu godt saa
fart til Dens Museum, at De ikke let
lader Dem rim her til slige Vedtøftighe-
de. - De brøke i Dens sidste Brev

Tønning, og jeg har siden ofte tænkt paa
mit Familie de og paa, hvor hyggeligt det
vilde var, om det kunde gjenlæses. -

Men Civita er et ligesaa trist - keen
laugt hør, og ganske anderledes, end

man tænke sig det efter Billedene herfra. —

Civita er en lille Bjergby af den Art, som de
har passeret saa mange af paa Den Rejs
i Italien. En af disse fattige smaa Rør-
vede, der ligger oppe paa toppen af en Klippe,
og som man engang imellem sejler forbi paa
Jantunen, og som man viser sin Sidemand
i Kjøkken med den Bemærkning, at en
saadan By skulde man egentlig stande i og
slaa sig ned i; som Byen nøjes man med
at drig Hovedet lidt til siden og opsejer og
følge Bygmændene med de sagved opdrækkede
Huse i det Par Sekunders Togs brøge til at
sne sig forbi den for saa aldrig mere, hind
at skjæmte den en Tanke.

Civita, er en saadan tem, at den ikke kan
ses fra nogen Jantune; — paa sine egne Ben
eller paa et Osel kræver man besværlig klap,
og er man lyphelt og vel kommen indsejer
Mænd og staves omkring i Gaderne gjør man
Bjergbestemt med en By, der er fjerstændig
blottet for alt, hvad der smager af Byens,
som ved sine Kirker og sine Huse ikke frem
byder stin Mænsdygde end Valby.

— Højest, den var en altsammul Kultur —

stad g' allerede stadt paa Retour, da Livius
skrev sin Historie. — Men trods denne
for en italiensk By mangelde Mangel er
den forholdsvis: — Thi i Trois du ligger
paa den syønneste Plet i Verden. —

Paa Toppen af et lille Bjerg der rager op
midt i den herlige frugtbar Livs-dal med
Abruzzernes høje vildt Bjergkæder paa begge
Sider ligger Byen med vde Udsigter hen igjen
nem den lange Dal; vi gaae endeliden
til vor Midtag paa samme Tid Sydens store
søstige Fjeld g' Nordens vde engelske Jord-
bær — Saamange Zoner opstaaer vor Syds-
lands over.

De Ejendoms forstærkede Egne der i Jan Botthas
Italien — ogsaa Torgians Landdrabs — Haand-
tegningsene — synes at være blevet befrugt.

Er De saa borte af at se opad de skovklæd-
te Bjerge, hvor dansen Bølge — paa en
kold Dag med lidt Sne imellem sig — hindrer
Dem fra helt at glemme Himmelen, eller ned-
ad over Maismarkene, Vignene g' Kastanje-
højene til den gule Flod, saa sadler De
Deres Ganger g' vilke Pustlesedlen op

og saa fra Tivoli & De i Rom eller Neapel,
med ved Taracensis gamle Fæstninger eller
høje hos Hohenstaufen i Aquila, i Assisi,
Amelia eller Benevent. — Ja & jeg ikke et
altfor lydeligt Aasen, at jeg sidder et saadant
Sted — det mest centrale i Vesten siger
Zahrtmann.

Zahrtmann er en forholdsvis Kammerrat, som
det er let at leve sammen med, i en g. elsk
nædig som han er. Vi har med os herop
en Ven af mig fra Rom, en flink ung
svensk Males Sinding-Larsen. Derudover
har vi en 4. ungarsk eller lyst Kollega, der
bestemt siger, at han kaldes sig Males fordi
man jo skal kalde sig noget. Han yder
det passende kvantum Tarsalmer til Zahrt-
manns naive Begejstring over alt. —

—
Hjemme fra har jeg faaet den triste Efterret-
ning om Julius Langes Død. Det er jo
i al Ansigelighed meget trist, naar en
af vore fra stor Mængde gaar bort, men
jeg følger dette Dødsfald tillige som et personligt
Tab.

Jeg tænkte vel ikke regner Længde til mine
Venner, og dog tænkte jeg, at jeg havde en
Ven i ham. — Naar jeg en sjældn Gang
omrøder ham, og vi kommer til at tale sam-
men, kender vi den Tænkning om alt, og
dog var det mig alliest en Gæst at træffe
ham. — Men De har jo selv sagt dette
og hvad mere, jeg kender sig, i Dens
Smil og sympatiske Andet og
ham i Politiken. —

Minste Blad, som af gammel Vane bliver
mig sendt, er mig forresten efterhaanden
bliven mig saa ubehagelig, at jeg vel meget
forlanger Dem og det Paa anden ordentlig
Strimende Menneske, vi har hjemme, som
vi har vistet til at trykke til det.

Men det er sikkert meget frøjseligt for
Folk, som tyner Dens Penge ved at
købe paa Cykel eller ved at se paa
at anden gjør det.

Ven sønder tarvelig italienske Aviser og
med jeg bliver ligesom frøjsomme ved

Sammending — jeg vil selv ikke tale om an-
de Lande.

Men ellers hører jeg intet hjemmefra uden
de Meddelelser, min Moder sendte mig fra
Hjemmet —, og jeg er i det hele Tagt,
som De vil end tænke Dem, vel glad
derfor; — Isindst ved De, at De allige-
vel mig en stor Gled at modtage et
Brev med Dens berømt Haandskrift; blot
være jeg tager per Konsolide er det som
gav og fik jeg et Haandskrift.

Thi hører, at Beer tænker paa at komme
hjem; vilde han for mig og mig ham, at
han skal lade mig lide ind om sine Plan-
ner; det var jo muligt, at kunne mødes —
jeg tænker at tage ind til Rom i Oktober
og November, desuden tænker jeg Rejse over
nordpaa igennem, og som var det ind længe
inden jeg atter gæser dette kedelige Land,
som jeg først den gang har ladt at

skatte som det forlymes det.
Men forresten ved jeg intet bestemt endnu
om mine Planer; men som sagt jeg
henker det ganske hjemover ved Aars-
ning.

(Med venlig Gælds)

Din
 hengiven Ven
Johan Rolde

Hils Christianen, Hendrichsen
Hendrichsen og Wellumsen, hvis
De ses nogen af dem.

Gronwald fortæller mig at mit h. Oftere ud-
kommer hans Bog om Wasmann, den
lydte Kunstner, hvis Tegninger De ses hos
mig. Jeg er imidlertid ikke stolt mere
om den end det quadrupel, at den Emsner
til at koste c. 40 Mark., stjernt sikkert
meget ubetalt Arbejde og mange Penge er satte
i Forlaget af Gronwald. Han springer

enig i et Brev, om jeg tror at en 3-4 Exem-
plars kan afpættes i Danmark, da han
næppe vil at hele Oplaget sælges til nogle
Tydske. - Jeg havde Spørgsmaalet gaa-
ende.

Jeg formoder, at Bogen kun bestaar af
Wasmannus egne Optegnelser og Tegninger.